Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta

Viite: K 16/2025 vp

VR-Yhtymän kommentit Valtioneuvoston ilmastovuosikertomukseen 2025

VR-Yhtymä Oyj (jäljempänä ”VR”) kiittää mahdollisuudesta lausua otsikon mukaisessa asiassa ja toteaa kannanottona seuraavaa:

Kestävän joukkoliikenteen kulkumuoto-osuuden kasvua tulee edistää

Suomelle on asetettu EU:n taakanjakoasetuksen mukainen päästövähennysvelvoite, joka on 50 % vuodelle 2030 verrattuna vuoteen 2005. Tavoite on taakanjakosektorin osalta vaativa.

Taakanjakosektoriin kuuluvat muun muassa liikenne, maatalous, rakennusten erillislämmitys, työkoneet, jätteiden käsittely ja jätteenpoltto sekä F-kaasut. Kotimaan lentoliikenteen hiilidioksidipäästöt eivät kuulu taakanjakosektoriin. Liikenteen päästöt ilman kotimaan lentoliikenteen päästöjä ovat vähentyneet 23 % vuodesta 2005.

Suomessa liikenteen osuus taakanjakosektorin päästöistä vuonna 2023 oli noin 35 % ja kokonaispäästöistä noin 23 %. Kotimaan liikenteen päästöistä valtaosa, 96 %, syntyy tieliikenteessä. Rautatieliikenteen osuus kaikista liikenteen päästöistä Suomessa on vain 1 %.

Suomen keskipitkän aikavälin ilmastopoliittisessa suunnitelmassa KAISU2:ssa on asetettu tavoitteeksi fossiilisten polttoaineiden kulutuksen puolittaminen liikenteessä vuoteen 2030 mennessä verrattuna vuoteen 2005. Lisäksi KAISU2:ssa tavoitellaan henkilöautosuoritteiden kasvun taittamista 2020-luvulla.

Syksyllä 2023 toteutetussa henkilöliikennetutkimuksessa todettiin, että noin 55 % kaikista kotimaan matkoista tehtiin henkilöautolla. Joukkoliikenteen osuus matkoista oli 10 %. VR toteaa, että henkilöautosuoritteiden osuuden pienentäminen edellyttää kestävien joukkoliikennemuotojen kulkumuoto-osuuden kasvattamista sekä kasvua tukevaa sääntelyä. Pyrkimykset kasvattaa vähäpäästöisen raide- ja joukkoliikenteen kulkumuoto-osuutta vähentävät koko yhteiskunnan päästöjä. Raideliikenteen kulkumuoto-osuus henkilöliikenteessä on 7,2% (2023) ja tavaraliikenteessä 23,3% (2024), joten potentiaalia kasvulle löytyy.

EU:ssa otetaan käyttöön uusi fossiilisten polttoaineiden jakelua koskeva päästökauppa osana Fit for 55-valmiuspakettia. Tavoitteena on edistää taakanjakosektorin päästövähennystavoitteiden toteutumista. Uusi päästökauppa on erillinen järjestelmä, joka kohdistuu polttoaineen jakeluun. Päästökauppadirektiivissä raideliikenne on jätetty soveltamisalan

VR-Yhtymä Oyj
Postiosoite
PL 488, 00096 VR
Käyntiosoite
Radiokatu 3, 00240 Helsinki
P. 029 4343
etunimi.sukunimi@vr.fi
www.vr.fi
Y-tunnus 1003521-5

ulkopuolelle. Myös kansallisesti laissa fossiilisen polttoaineen jakelun päästökaupasta Suomessa esitetään raideliikenteen käyttöön tarkoitettujen erillisjaeltujen polttoaineiden jättämistä soveltamisalan ulkopuolelle. VR kannattaa esitettyä soveltamisalan rajausta raideliikenteen osalta. Lisäksi uusiutuvien polttoaineiden jakeluvelvoitteen osalta raideliikenteen käyttämälle kevyelle polttoöljylle on asetettu maantieliikennettä alhaisempi jakeluvelvoite.

Raideliikenteen energiatehokkuus ja ympäristöystävällisyys puoltavat päästökaupan ulkopuolelle jäämistä sekä alennettua uusiutuvien polttoaineiden jakeluvelvoitetta. Raideliikenne on seitsemän kertaa maantieliikennettä energiatehokkaampaa ja sen CO_2-päästöt ovat yhdeksän kertaa autoilua pienemmät.

VR vauhdittamassa tulevaisuuden vastuullista liikkumista

VR on vahvasti mukana vähentämässä liikenteen päästöjä parantamalla energiatehokkuutta, lisäämällä fossiilittoman energian käyttöä ja investoimalla vähäpäästöiseen kalustoon. Tavoitteena on saada lisää matkustajia ja tavaroita raiteille sekä houkutella uusia käyttäjiä sähköbussi- ja raitiovaunuliikenteeseen.

VR:n matkustajajunista 95 % ja tavarajunista 85% kulkee fossiilittomalla energialla. VR:n Pohjolan Liikenteen ajamasta bussiliikenteestä noin 80 % ajetaan sähköllä. Sähköjunat ovat ilmastoystävällinen liikkumismuoto, sillä ne tuottavat vähemmän päästöjä ja kuluttavat vähemmän energiaa kuin useimmat muut liikennemuodot.

VR:n kotimaan kaukojunaliikenteessä tehtiin vuonna 2024 ennätykselliset 15,3 miljoonaa matkaa. VR tekee määrätietoista työtä liikenteen päästöjen vähentämiseksi ja joukkoliikenteen suosion kasvattamiseksi. VR:llä on käynnissä vuosina 2023–2027 noin miljardin euron uusinvestoinnit uuteen energiatehokkaaseen kalustoon, joka tuottaa vähemmän päästöjä ja vähentää merkittävästi liikenteen ympäristövaikutuksia.

VR on sitoutunut tieteeseen perustuviin Science Based Targets-aloitteen mukaisiin ilmastotavoitteisiin. VR:n tavoitteena on puolittaa päästöt vuoteen 2032 mennessä ja saavuttaa nettonollapäästöt vuoteen 2040 mennessä. Tavoitteiden avulla VR sitoutuu vähentämään kasvihuonekaasupäästöjään ja edistämään ilmastotavoitteiden saavuttamista.

Raideliikenteen kulkumuoto-osuuden kasvu tulee edellyttämään rataverkon noin 1,7 miljardin euron suuruisen korjausvelan kasvun taittamista, parannuksia olemassa olevaan ratainfraan, ratakapasiteetin kasvattamista investoinneilla uusiin raiteisiin, rataverkon sähköistämisen jatkamista sekä joukkoliikenteen kasvun mahdollistavia linjauksia sääntelyssä.

VR:n ehdotukset raideliikennettä koskeviksi toimenpiteiksi Kansalliseen energia- ja ilmastostrategiaan

VR-Yhtymä Oyj

Postiosoite
PL 488, 00096 VR

Käyntiosoite
Radiokatu 3, 00240 Helsinki

P. 029 4343

etunimi.sukunimi@vr.fi
www.vr.fi

Y-tunnus 1003521-5

VR haluaa nostaa esiin, että Kansalliseen energia- ja ilmastostrategiaan ei ole sisällytetty vähähiilisen raideliikenteen kulkumuoto-osuuden kasvua edistäviä toimenpiteitä. Edellä mainittu huomioiden VR ehdottaa seuraavia vaihtoehtoja raideliikenteen sisällyttämiseksi strategiaan:

Rataverkon sähköistyksen jatkaminen

Suomen rataverkosta on sähköistetty vasta vähän yli puolet, mutta VR hyödyntää sähköistettyjä rataosuuksia tehokkaasti. VR:n matkustajajunista 95 % ja tavarajunista 85% kulkee fossiilittomalla energialla.

Sähköjunat ovat ilmastoystävällinen liikkumismuoto, sillä ne tuottavat vähemmän päästöjä ja kuluttavat vähemmän energiaa kuin useimmat muut liikennemuodot. Rataverkon sähköistystä Suomessa tulee jatkaa, sillä se mahdollistaa tehokkaat ja vähäpäästöiset kuljetusketjut.

Vaihtoehtoisten käyttövoimien edistäminen raideliikenteessä

AFIR-asetus on vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuuria koskeva EU-säädös, joka edistää vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuurin kehittämistä Euroopassa. Asetuksen tavoitteena on vähentää liikenteen päästöjä ja edistää siirtymistä vaihtoehtoisiin käyttövoimiin teillä, satamissa, lentoasemilla ja rautateillä.

Asetuksessa pidetään tärkeänä vaihtoehtoisten käyttövoimien kehittämistä rautateillä niillä rataosuuksilla, joilla sähköistäminen ei ole mahdollista esimerkiksi kustannustehokkuuteen liittyvistä syistä. Uusien teknologioiden kehittäminen edellyttää myös niitä palvelevan lataus- ja tankkausinfrastruktuurin käyttöönottoa jäsenvaltioissa.

TEN-T-verkon ulkopuolisten rataosuuksien osalta, joita ei voida kokonaan sähköistää teknisistä tai kustannustehokkuuteen liittyvistä syistä, tulee arvioida vaihtoehtoisten polttoaineiden teknologioiden ja käyttövoimajärjestelmien, kuten vety- tai akkutoimisten junien kehitystä sekä lataus- ja tankkausinfrastruktuuritarpeita.

VR haluaa tässä yhteydessä nostaa esiin, että Suomessa ei ole olemassa raideliikenteen vaihtoehtoisten käyttövoimien infrastruktuuria.

VR-Yhtymä Oyj

Jonna Juslin
johtaja, yhteiskuntasuhteet, viestintä ja vastuullisuus

VR-Yhtymä Oyj
Postiosoite
PL 488, 00096 VR
Käyntiosoite
Radiokatu 3, 00240 Helsinki
P. 029 4343
etunimi.sukunimi@vr.fi
www.vr.fi
Y-tunnus 1003521-5